

על פי יישק דבה: בני גנץ יוצא מהערפל ומכוון גבוה

אריאל כהנא, עמ' 06

ביום שלישי יישא בני גנץ נאום בחירות אמיתי ראשון, ובינתיים חזרנו אל כמה אירועים ואנשים בעברו כדי להכיר מעט את האיש הכי מסתורי בפוליטיקה • הוא גדל במשפחה מפא"יניקית ולמד בבית ספר דתי, הפך למפקד מוערך בצנחנים אך ספג ביקורת על הססנות • חבר קרוב מהשירות: "הוא מכוון הכי גבוה, לראשות הממשלה. השיח בכנסת מפריע לו - הזלזול, הסגנון. לזה גנץ מתכוון כשהוא אומר 'נעשה דברים אחרת'"

"הוא מכוון הכי גבוה, לראשות הממשלה. השיח שיש בכנסת מפריע לו, הזלזול, הדיבור הלא יפה. לזה הוא מתכוון כשהוא אומר 'נעשה דברים אחרת'. הרגילו אותי נו שפוליטיקאי צריך להיות מגעיל, נוכח ושקרן. אבל למה? אם לא תהיה דוגמה אישית מהצמרת, אז מה יהיה למטה? אם תבקר אצלו בבית תראה אדם שחי בצנעה, זה לא ברק ולא ביבי".

אם הוא רץ לראשות הממשלה, זאת אומרת שהוא לא אוהב את מה שביבי עושה?

"בוודאי. בני אמר לי שזה לא שביבי לא עשה דברים טובים. הוא עשה, אבל נגמדר הסוס. הוא יכול לזוז הצידה, כי זו לא מלוכה כאן".

הר עיבל: החילוץ שלא הגיע

כמפקד הקובע מדיניות, מבחן האש המשמעותי הראשון של גנץ היה באוגדת יהודה ושומרון, שעליה מונה לפקד בסמוך לפרוץ האינתיפאדה השנייה. ברוח ימי אוסלו, אך גם בהתאם לדרכו שלו, גנץ הנהיג גישה מתונה. חרף אירועים כמו הליניץ' בחיילי צה"ל בר-מאללה ופיגועי ההתאבדות הקשים בלב הערים, ואף שבתוך הצבא היו הצעות אחרות, גנץ נמנע מפעילות בתוככי הערים הפלשתיניות שמהן יצאו גלי הטרור מחליפו של גנץ, האלוף יצחק (ג'רי) גרשון, האמין בהפעלת כוח רב יותר נגד המחבלים.

רבים הזכירו לגנץ את פרשת דימומו למוות בקבר יוסף של חייל צה"ל מרחת יוסוף בתחילת האינתיפאדה השנייה. כמפקד אוגדת איו"ש גנץ היה בשטח, אלא שבהוראת רה"מ דאז, אהוד ברק, נמנע מלהפיל עיל תוכנית שהוכנה מראש לחילוץ החיילים הנצור רים בתוככי שכם. במקום זאת, שבויים בקונספציות אוסלו, הצבא והדרג המדיני העדיפו להסתמך על הבטחות הסרק של ג'יבריל רג'וב שלפיהן הוא ערב לשלום החיילים.

יש הסבורים שנחישות רבה יותר מצידו להפעיל את תוכנית החילוץ היתה משפיעה על הדרגים שמי עליו וגורמת להם לאשר לו לפעול. אחרים אומרים כי כקצין בצבא היה על גנץ לציית להנחיות גם אם אינן מוצאות חן בעיניו. כך או כך, אירוע דומה אך

שנים כמושב כפר אחים שליד קריית מלאכי. שני הוריו היו ניצולי שואה ולאחר מכן מעפילים, וההיסטוריה המשפחתית השפיעה עליו ועל תפיסתו. החקלאות והשירות הציבורי ליוו את ילדותו ואת נעדרותו של גנץ בכפר אחים של שנות ה-60, שכן אביו היה ממקימי תנועת המושבים ולאחר מכן בעל תפקיד בסוכנות היהודית. הזיהוי עם מפא"י לא מנע מההורים לש" לוח את בנם לבית הספר הדתי כמושב שפיר הסמוך, ואת שנות התיכון כבר עשה בפנימייה בכפר הירוק. גנץ הוא "פעם צנחן תמיד צנחן" ברמ"ח איבריו. את הפרק הראשון של שירותו הצבאי עשה גנץ בעיקר עם הכומתות האדומות עד שהפך ב-1994 למפקד החטיבה. בדרך מילא כמה תפקידי רוחב ובין היתר שימש מפקד סיירת שלדג, אז נפלה בחלקו הזכות לקחת חלק באבטחת מבצע שלמה להעלאת יהדות אתיופיה. מכאן ואילך טיפס בסולם הדרגות והתפ"קידים, ובין היתר שימש מפקד עוצבת לבנון, ומפקד היק"ל בעת הנסיגה מרצועת הביטחון בשנת 2000. את הקו המאפייני של גנץ בעמדות הפיקוד הבכירות, כולל תקופת הרמטכ"ל, הגדירו חבריו בצנחנים כבר בשנות ה-90. "בניחותא", הם קראו לו, כלומר - עושה את מה שנדרש אבל ב"איו" ובמינימום סיכונים. על פי קצינים זוטרים ובכירים ששירתו תחתיו או במקביל לו, היתה זו זהירות מוגזמת. "בתקופה שלו היו הרבה פחות מבצעים מיוחדים", אומר קצין ששירת בסוף שנות ה-90 בדרום לבנון ומבקש לשמור על עילום שמו. "אני זוכר שפעולות שיוזמו לא אושרו, בשו" נה מהתקופה שלפניו". אלוף במיל' ששירת במקביל לגנץ במשך שנים רבות מוסיף: "הוא מאוד זהיר, לא לוקח סיכונים, עניין של טמפרמנט אישי".

חברו של גנץ, דן אמרג'י, כיום תושב פרס חנה ומי שהיה הקשר שלו בגרוד 890, רוחה את הביקורת על הססנות. "אני חושב שהוא שקול, ולא אדם שלא יודע. הוא כן עוצר לחשוב, גם תחת אש, ולא תראה אצלו טיפה אחת של זיעה. הוא מאוד אינטליגנט, לוקח את השיקור לים בעד ונגד, בוחן מה האופציות ואז מחליט בלי לפחד. ראיתי אותו בעשרות מצבים שיכולנו לחזור בארונות. בחיים לא ראיתי אותו מפחד".

אז מה היעד שלו? לאן הוא חותר?

"בתקופתו היו הרבה פחות מבצעים מיוחדים", אומר קצין ששירת בדרום לבנון, "פעולות שיוזמו לא אושרו, בשונה מהתקופה שלפניו". אלוף במיל' ששירת במקביל לגנץ מוסיף: "הוא מאוד זהיר, לא לוקח סיכונים"

אריאל כהנא

יום שלישי הקרוב בני גנץ ישכור שתיקה באמת. אחרי הסרטונים הקצרים שבועיים האחרונים, הוא יישא נאום ראשון, ואחריו יבואו הראיונות. "הכל מתקדם לפי תוכנית מסודרת", אמרו השבוע במטה מפלגתו, "חוסן לישראל". גנץ ירגיש בהופעות הפומביות שני מסרים ניצית-ביטחוניות ופיוס פנימי - כאשר היעד המרכזי שלו יהיה לברוח מהתיג שהודבק לו כ"איש שמאל". זה לא יהיה קל. גנץ אמנם יציב ברשימתו אנשי ימין, אולי כפי שעשה אהוד אולמרט עם קדימה. אך אפילו אם כך יקרה, ואולי אפילו בעל כורחו, גנץ הוא תקוות השמאל התורנית, כמו בוז'י הרצוג ב-2015, יאיר לפיד ב-2013, וציפי לבני ב-2009.

המשבצת שאליה נכנס הרמטכ"ל לשעבר ברו"ר להגנץ ולאנשיו, ולכן יש לצפות לעמימות גבוהה במיוחד בנושא שטחים ושלום. ואולם אין לשכוח את התוכנית שאהוד ברק ואחרים מרקלמים כבר שנים - "לנצח את הליכוד והימין באמצעות דמות ביטחוניית כמו רמטכ"ל לשעבר, כפי שעשה יצחק רבין ועשיתי אני. זו הדרך היחידה" (ציטוט מהזיכרון).

אשר לדעותיו הענייניות של גנץ, בעודו במדים דגל בתפיסה שיש לשמור ככתב העין על הרשות הפל-שתינית, משום שכוחותיה מסייעים לביטחון ישראל. באופן לא רשמי אף היה שותף לפני כמה חודשים לכתובת תוכנית מדינית במסגרת מכון INSS, אשר במרכזה התחלת צעדים חד-צדדיים לכינון מדינה פלשתינית ובכלל זה הקפאת בנייה ישראלית בחלק מיהודה ושומרון. כל אלו, בתוספת הכוחות הפוליטיים שמאחוריו, יחייבו את גנץ לעבור קשה כדי להוכיח שאינו נטוע בשמאל.

רוח המפקד: על מי מנוחות

כמי שעשוי להיות דמות מרכזית בפוליטיקה בעתיד הקרוב, כדאי להזכיר תהנות עיקריות בחייו ואירועים משמעותיים שבהם היה מעורב גנץ. הוא נולד לפני 59

26.85x32.37	2/2	7 עמוד	ישראל היום! - השבוע	25/01/2019	66949856-3
הכפר הירוק פנימי - 90290					

צילום: קובי גדתון/לע"מ "זו לא מלוכה כאן". נתניהו וגנץ, 2014

צילום: אי.אף.פי "צה"ל לא הופעל באגרסיביות ובתעוזה". עזה בצוק איתן

"אם לא תהיה דוגמה אישית מהצמרת - מה יהיה למטה?" גנץ | צילום: רויטרס

רמטכ"לים", אומר תא"ל (מיל') עמוס גלבוץ, לשעבר ראש חטיבת המחקר באמ"ן וחוקר היסטוריה צבאית. "קשה לי למצוא את המילה המדויקת אבל בוא נגיד שזה לא רפול. בצוק איתן היה נדמה שצה"ל לא מו"פעל באגרסיביות ותעוזה, אלא משהו, איך להגיד... ואיני מדבר על חיל האוויר אלא על צבא היבשה. נכנסו בסך הכל שניים או שלושה קילומטרים לתוך הרצועה... זה לא זה... אבל בסך הכל התוצר של צוק איתן היה טוב יותר מהמבצעים שלפניו, כי קיבלנו ארבע שנים של שקט".

הצצה לתפיסתו את אירועי צוק איתן ובכלל, סיפק גנץ בנאום שנתן בכנס "שורת הדין" לפני ארבע שנים. "מבחינת הוידוא הבינ"ל הפסדנו (במערכה) עוד לפני שה"תחלנו", פתח אז גנץ והסביר כי חוקי המלחמה הנהוגים כיום בעולם אינם רלוונטיים לזירות הלחימה בין אזרחים שישיראל מתמודדת בהן. "צריך לחזור לתקופה שחוקי המלחמה הגבילו את הרעים, כי היחידים שמציינים לחוקי המלחמה הם אלה שאכפת להם (כלומר ישראל והמערב). אסור שתהיה נאיביות משפטית".

אחר כך תיאר כיצד "חיובאללה הפך כפרים אור" חיים ל'מבצעים' כדי שיהפכו למוקדי שיגור. למשל אליחיאם, בתי המגורים שם מלאים בטילים, ומדויק ככל שאהיה (בלחימה), איך אוכל להפריד ביניהם? לכן לא תהיה לנו ברירה אלא לפגוע בכולם. אל תגידו לי שזה גן ילדים או מסגד, כי זה מתקן לשיגור טילים ואני איני מכיר אף בית כנסת או כנסייה שיש בהם טילים", הוסיף, אך גם הודה כי "שיקולים מוסריים" עמדו לנגד עיניו. "הדילמה הזו שבין צבאי לאזרחי כל הזמן עולה, ולכן אנו מגיעים למצבים אבסורדיים כמו עם נוהל 'הקש בגג' שלעיתים נראה מצחיק", אמר, "אך אנו עושים זאת מסיבות מוסריות".

באותו נאום הודה גנץ כי נאלץ לסכן חיילי גולני בתוככי רצועת עזה במהלך צוק איתן, כשההיסטוריה של הוריו עומדת לנגד עיניו. "במהלך המבצע נפלו טילים בחצר של אמא שלי, ניצולת שואה", אמר, "היא אמרה: 'בני, אל תפסיקו להילחם אבל גם תמשיך לשלוח להם אוכל'. וכך, כל ימי הלחימה, חולים מעזה המשיכו לבוא לבתי חולים בישראל. היו יותר חולים מטילים, ואני גאה בכך".

הקשר מהגדוד: "הוא שקול, עוצר לחשוב, גם תחת אש, ולא תראה אצלו טיפה אחת של זיעה. הוא מאוד אינטליגנט, לוקח את השיקולים בעד ונגד. ראיתי אותו בעשרות מצבים שיכולנו לחזור בארונות. בחיים לא ראיתי אותו מפחד"

אף הקדיש חלק ניכר מזמנו לפעילויות חברתיות וחינוכיות, אבל רבים תוהים אם זהו החומר שממנו צריך להיות קרוץ ראש ממשלה או שר ביטחון בישראל - אותם מתינות ורצון לחזור הביתה בשלום, שהיו לו לרועץ במבצע צוק איתן.

גנץ, וכמוהו שר הביטחון שמעליו, משה (בוגי) יעלון, כשלו באותו מבצע בהבנת תמונת המערכה. במשך שברי עות ארוכים, על סמך אינדיקציות מודיעיניות לטענתם, הם סיפרו לציבור ולקבינט שחמאס רוצה הפסקת אש. בפועל, חמאס החזיק מעמד 50 יום. "נאום הכלניות" (שבו גנץ הכריז שהשקט שב לדרום, בטרם התחדשה הלחימה) הוא רק קצה הקרחון בחוסר ההבנה של התמור נה המלאה", אומר גורם מדיני המכיר מקרוב את מהלכי המבצע. "ייתכן מאוד, למשל, שאם היו מבינים מלכתחילה מהו באמת חמאס וכיצד פועל, הכל היה נראה אחרת". המחשבה שחמאס "מתחנן להפסקת אש", כפי שה"תבטא אז צה"ל, גרמה, או לפחות תרמה, לכך שגנץ הציג בקבינט תוכניות חיוורות. גם בזמן אמת וגם כיום, חברים בקבינט ובפורומים נוספים כועסים על כך שלא הציג חלופות. "לא הוצגה גישה מבצעית אחרת, באופן כללי הוא שידר אווירה של סוסים עצלים ולא של סוסים דוהרים", טענו חברי קבינט.

תחום נוסף שנוקף לחובתו הוא ההתמודדות עם מנהרות חמאס והפנמת האיום. "אף על פי שחומרת איום המנהרות כבר היתה ידועה, גנץ תיאר את האיום רק במסגרת האזכור הבודד האמור (בקבינט), שאינו בגדר הדגשת הנושא ואינו תיאור מפורט המסביר את התפתחות האיום, מהותו של איום המנהרות חוצות הגבול לשטח ישראל, והקשר שלהן לרצועת עזה", כתב מבקר המדינה, יוסף שפירא, בדו"ח על מבצע צוק איתן, "אף שציינו כי מאות אנשים יבואו לתקוף, הוא אמר כי המנהרות 'אין להן משמעות של יכולות גדולות מדי'".

שיקולים מוסריים: בין הצבאי לאזרחי

גנץ מאופייין על ידי רבים במערכת הצבאית ומחז"צה לה בשכלוניות וחוסר יצירתיות. "עברתי הרבה עם

זכור פחות מאותם ימים הוא טיול המתיישבים בהר עיבל, ממש באותו אזור ובסך הכל שבועיים לאחר פרשת מרדת יוסוף.

"שכננו על האדמה בין הסלעים במשך שעות כשכ"דורים שורקים מעלי", נזכר איל לוריא, אחד המשתתפים בטיול. "הייתי עם בתי התינוקות והיה לי טלפון, אבל אפילו עם אשתי ששכבה במקום אחר עם הבת השנייה לא יכולתי לתקשר בגלל המרחק. ירו עלינו מפאתי שכם ולא יכולנו לזוז. בדיעבד התברר שכבר בתחילת התקרית נהרג הרב הצדיק בנימין הרלינג, שהשיב אש אל מקורות הירי. כל הזמן היינו בטוחים שבאים לחלץ אותנו כי ראינו מסוקים מעלינו. כל האירוע היה במ"רחק דקות ספורות של הליכה מהבסיס של הר עיבל, ודקות ספורות של נסיעה מפיקוד החטיבה. רק בדיעבד התברר לנו שלא היה חילוץ כי החיילים ניתנה הוראה לא לירות על המחבלים, כי יש משא ומתן איתם. בסוף, כשירדה החשיכה, היריות גם פחתו ובאו להוציא אותנו". גם כאן גנץ היה המפקד בשטח. מדוע לא הורה לפעול מיידית? "האירוע הזה הרבה יותר חמור מפרשת מרדת יוסוף", אומר בעילום שם בכיר בהתיישבות. "היו שם גברים, נשים וילדים ובמשך ארבע שעות לא הורידו את הפלוגה שנמצאת בסמוך כדי לחלץ אותם! איזה מין דבר זה". במטה גנץ בחרו לא להגיב.

צוק איתן: אווירה של "סוסים עצלים"

למעט השר יואב גלנט, יריב פוליטי בהווה ומי שהפסיד לגנץ את הרמטכ"לות, כל מבקריו זהירים והססנים מאוד, מעדיפים שלא להזדהות בפומבי. רא"שית, מה שהיה בצה"ל נשאר בצה"ל, שהרי פשלות שאפילו עלו בדם הן מנת חלקו של כל מפקד בכיה. שנית, אין חולק על כך שגנץ אדם ערכי ונקי כפיים. כשם שאינו דוחף את הידיים לבוץ כך הוא לא מש"ליך בוץ על אחרים.

גנץ מונה לרמטכ"ל לאחר מריבת המאה בין קודמו גבי אשכנזי לשר הביטחון דאז, ברק. את האינטריגות שאפפו את צה"ל הגדיר כ"פגר שסירחוננו השתלט על החדר", ולזכותו ייאמר שניקה את האווירה, והצבא שלו היה חף מהתכונות הזו. עם תום דרכו הצבאית,